

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 24CoP/104/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8321202037
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 03. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eliška Wagshalová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2023:8321202037.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Elišky Wagshalovej a členov senátu Mgr. Miloša Koleka a JUDr. Antónie Kandravej, v právnej veci navrhovateľa K.. I. Č.E., R.. XX.XX.XXXX, trvale bytom W. XX, právne zastúpeného JUDr. Michalom Dribňakom, advokátom, Kpt. Nálepku 440/18, Medzilaborce, proti manželke A. Č., R.. XX.XX.XXXX, trvale bytom W., t. č. bytom J. XXX/XX, K., zast. JUDr. Janou Šepeľovou, advokátkou, Nám. slobody 13/25, Humenné, za účasti mal. X. Č., R.. XX.XX.XXXX, bytom u otca, zast. kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Stropkov, pracovisko Medzilaborce a za účasti Krajskej prokuratúry Prešov, o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu na čas po rozvode, o odvolaniach navrhovateľa aj odporkyne proti rozsudku Okresného súdu Humenné č. k. 10P/167/2021-284 zo dňa 24.6.2022, takto

rozhodol:

I. M e n í rozsudok vo výroku III. tak, že matka je povinná prispievať na výživu mal. X. F. sumou 140,- eur mesačne, vždy do 20. dňa v mesiaci vopred, k rukám otca, počnúc dňom právoplatnosti výroku o rozvode manželstva.

II. M e n í rozsudok vo výroku IV. tak, že matka je oprávnená stretávať sa s mal. X. F. každý pondelok kalendárneho roka v čase od 14.00 hod. do 15.00 hod., vždy za prítomnosti určenej psychologičky Referátu poradensko-psychologických služieb Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Stropkov, pracovisko Medzilaborce, bez prítomnosti ďalších osôb. Osobný styk sa bude realizovať v priestoroch Referátu poradensko-psychologických služieb Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Stropkov, okrem prípadov, ak sa otec s určenou psychologičkou vzájomne nedohodnú inak.

III. P o t v r d z u j e rozsudok vo výroku VI..

IV. Žiaden z účastníkov n e m á nárok na náhradu trov konania.

odôvodnenie:

1. Navrhovateľ (ďalej aj ako „otec“) sa podaným návrhom na začatie konania domáhal rozvodu manželstva a úpravy výkonu rodičovských práv a povinností k mal. dcére X., a to spôsobom jej zverenia do osobnej starostlivosti otca, za súčasného uloženia povinnosti matke prispievať na výživu maloletej sumou 150,- eur mesačne.

2. Okresný súd Humenné ako súd prvej inštancie (ďalej aj ako „súd“) napadnutým rozsudkom rozhodol, cit.:

„I. Súd manželstvo A. F., nar. XX.XX.XXXX a K.. I. F., nar. XX.XX.XXXX uzavreté dňa XX.XX.XXXX v J., ktoré je zapísané v knihe manželstiev K. M. F. vo zväzku X., ročník XXXX, na strane XX, pod poradovým číslom X. rozvádza.

II. Na čas po rozvoде súd maloletú X. F., nar. XX.XX.XXXX zveruje do osobnej starostlivosti otca, ktorý ju bude zastupovať a spravovať jej majetok.

III. Matka je povinná prispievať na výživu maloletej X. F. sumou vo výške 120 Eur mesačne vždy do posledného dňa toho ktorého mesiaca, vopred k rukám otca od právoplatnosti tohto rozsudku.

IV. Súd upravuje styk matky s maloletou X. F. tak, že matka je oprávnená stretávať sa s maloletou každý pondelok v čase od 14.00 hod. do 15.00 hod.

Otec je povinný maloletú na stretnutie s matkou riadne pripraviť.

Matka vyzdvihne maloletú v mieste bydliska maloletej a po skončení styku odovzdá maloletú otcovi v mieste bydliska maloletej.

V. Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

VI. Otec je povinný uhradiť trovy konania štátu vo výške 251,58 Eur na účet Okresného súdu Humenné, v lehote do 15 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

VII. Matka je povinná uhradiť trovy konania štátu vo výške 101,58 Eur na účet Okresného súdu Humenné, v lehote do 15 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.“

3. Proti výroku II. rozsudku podala odvolanie matka, namietajúc, že súd na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Jej príjem sa toho času pohybuje v rozmedzí 820 - 830,- eur. V mesiaci jún 2022 bola matke za odpracovaných 20 dní vyplatená čistá mzda vo výške 760,94 eur. Po opustení spoločnej domácnosti bola navyše nútená zabezpečiť si vlastné bývanie. Po odpočítaní jej výdavkov spolu vo výške 919,31 eur je v mínuse, teda, jej príjem nepostačuje ani na úhradu výdavkov. Rozsudok v napadnutom rozsahu navrhla zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na nové konanie a rozhodnutie, alternatívne, zmeniť a uložiť matke povinnosť prispievať na výživu mal. X. sumou 50,- eur mesačne od právoplatnosti rozsudku. Matka si uplatnila voči otcovi náhradu trov odvolacieho konania.

4. Proti výrokom III. až VI. odvolania podal odvolanie otec, namietajúc, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a súd nesprávne a neúplne zistil skutočný stav veci. Otec nesúhlasí s výškou výživného pre mal. X. v sume 120 eur mesačne. Uvedená výška výživného je nedostatočná, nezodpovedá veku a potrebám maloletého dieťaťa. Maloletá sa okrem školy venuje aj školským a mimoškolským aktivitám, ktoré boli súdu prvej inštancie preukázané, a ktoré sú nielen časovo, ale aj finančne nákladné. K príjmu matky otec uvádza, že do jej príjmu nie je zahrnutý príjem na P. kartu, stravné, ktoré tvorí cca 50 - 90 eur v čistom mesačne. Úverom spláca byt, ktorý však podľa výpisu z katastra nehnuteľnosti patrí vlastnícky jej matke. Podľa otca tento úver však matka nebola nútená si zobrať. Po odstáňovaní sa zo spoločnej domácnosti si matka zo spoločnej domácnosti zobrala kuchynské zariadenie a vybavenie, sedáciu súpravu, konferenčný stolík, práčku, rodinné úspory v sume 3650 eur, zlato v hodnote cca 5.000 eur. Dôkazom o tom je protokol o prevzatí majetku zo dňa 25.11.2021. Súd prvej inštancie pri určení výživného zo strany matky ako povinného rodiča prihládol na vyživovacu povinnosť matky k dvoch plnoletým dcéram. Na základe súdom schválenej dohody o výživnom, matka prispieva dcére I. na výživnom mesačne 150 eur. Dcére A. matka na výživu neprispieva vôbec. Plnenie vyživovacej povinnosti voči dcére A. matka v konaní nepreukázala žiadnym dôkazom. Otec poukazuje na to, že pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase vyhlásenia rozsudku. O výchovu a výživu všetkých troch dcér sa stará otec. Otec má za to, že súdom upravený styk (jeho intenzita a neprítomnosť tretej osoby pri styku) nie je v záujme maloletej X.. Aj maloletá vo svojom písomnom vyjadrení a pri výsluchu poukazovala na nevhodné správanie sa matky k nej a ostatným členom rodiny. Otec poukázal na vypracovaný znalecký posudok a odporúčanie znalca, aby bol osobný styk matky s maloletou X. vykonávaný pod dohľadom psychologického referátu UPSVaR. Otec nesúhlasí s tým, aby znášal trovy štátu vo výške 251,58 eur. Písomne požiadal súd prvej inštancie, aby mu bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov. Má za to, že by bolo nespravodlivé, ak by mal otec znášať výdavky na znalecké dokazovanie, ktoré bolo nariadené z dôvodu, že matka nesúhlasila so zverením mal. X. do starostlivosti otca. Navrhuje, aby odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, príp. aby zmenil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti v súlade s návrhom otca a priznal otcovi náhradu trov konania vrátane trov právneho zastúpenia.

5. Ustanovený opatrovník navrhol napadnutý rozsudok vo výrokoch o výživnom aj úprave styku potvrdiť.

6. Ďalšie vyjadrenia predniesli účastníci konania v podaných vyjadreniach v odvolacom konaní.

7. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) ako súd odvolací po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“), oprávneným subjektom - účastníkom konania, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 2 v spojení s § 357 písm. d/, g/ CSP) po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 329 ods. 1 CSP), keď deň vyhlásenia rozsudku bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli súdu a v elektronickej podobe na webovej stránke súdu v ten istý deň, ako sa vyvesil na úradnej tabuli a dospel k záveru, že sú splnené predpoklady na zmenu napadnutého rozsudku.

8. Z obsahu napadnutého rozsudku vyplýva, že súd pri určovaní výživného zo strany matky vychádzal z kritérií uvedených v ustanovení § 75 ods. 1, prvá veta Zákona o rodine. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že maloletá má 14 rokov. S maloletou sú spojené výdavky vyčíslené otcom, pričom tieto výdavky neboli matkou vôbec spochybnené. Ide o konkrétne výdavky: strava 100,- Eur, obedy v škole 32,- Eur, hudobná a výtvarná na ZUŠ 10,- Eur, doučovanie 7,- Eur týždenne, hygiena 30,- Eur, záľuby 10,- Eur, školské potreby 20,- Eur, lieky 10,- Eur, oblečenie 30,- Eur, telefón 12,- Eur, poistenie 20,- Eur, pohonné hmoty pripadajúce na maloletú 40,- Eur, kultúrno-spoločenský život a športové akcie 20,- Eur. Zároveň, k týmto výdavkom je potrebné pripočítať aj výdavok spojený s bývaním a kúrením, pričom časť pripadajúca na maloletú predstavuje 27,90 Eur (70/4 + 500/12/4). Matka pracuje v P. N. s priemernou výškou príjmu v čistom 868,57 Eur (od 01.01.2021 do 31.05.2022). Otec pracuje v I. C. K. s priemernou výškou príjmu v čistom 1.002,72 Eur a je poberateľom invalidného dôchodku vo výške 391,20 Eur. Súd vzhľadom na takto zistený skutkový stav, s prihliadnutím na usmernenie doporučených rozmedzí pre stanovenie výšky výživného za účelom zjednotenia rozhodovacej praxe súdov v otázkach výživného na nezaopatrené deti, ktorú vypracovalo Ministerstvo spravodlivosti Českej republiky v roku 2010 na dieťa vo veku od 10 do 14 rokov pripadá percentuálne rozmedzie na určenie výživného z mesačného čistého príjmu povinného rodiča od 15% do 19%, v prepočte 130,29 Eur až 165,03 Eur. Súd určil výživné vo výške 120,- Eur, teda tesne pod dolnú hranicu, pričom prihliadol na skutočnosť, že matka má ešte dve vyživovacie povinnosti voči starším plnoletým dcéram, ktoré zatiaľ študujú, aj na nevyhnutné výdavky matky vo výške 466,- Eur za: bývanie 126,47 Eur, úver 182,84 Eur, plyn 10 Eur, elektrina 20 Eur, tv a internet 20 Eur, telefón 30 Eur, strava a ošatenie 150 Eur (poistenie a tankovanie nie sú nevyhnutnými výdavkami) a na výživné na plnoleté dcéry, pričom pri plnoletej I. bola súdom schválená dohoda o výživnom vo výške 150 Eur, pri plnoletej A., nebolo o výživnom zatiaľ súdom rozhodnuté. Taktiež súd prihliadol na osobnú starostlivosť otca o maloletú, ktorá je vzhľadom na vek maloletej zmenšená (netreba opomíňať, že otec si svoju vyživovaciu povinnosť voči maloletej plní aj výkonom osobnej starostlivosti a zabezpečením jej bytovej potreby - § 62 ods. 4 Zákona o rodine).

9. Maloletá žila v spoločnej domácnosti s oboma rodičmi do novembra 2021, avšak po odchode matky z domu bol kontakt prerušený, k obnove čiastočného styku došlo aj na základe neodkladného opatrenia zo dňa 14.02.2022, ktorým bol upravený styk raz týždenne za asistencie psychologičky úradu práce sociálnych vecí a rodiny. Zo znaleckého posudku doloženého do konania o rozvod manželstva vyplýva, že vzhľadom na momentálne silné negatívne emocionálne a impulzívne prežívanie a správanie matky, považuje znalec za vhodné, aby bol osobný styk matky s maloletou vykonávaný pod dohľadom psychologického referátu UPSVaR. Nakoľko vzťah matky a maloletej je v značnej miere naštrbený (bez ohľadu na to, kto takýto stav zapríčinil) je potrebné na obnovení vzťahu pracovať, keďže nie je možné očakávať okamžité napravenie vzťahov, ktoré sa zhoršovali niekoľko mesiacov a taktiež nie je možné ani žiaduce upraviť trvalo asistovaný styk. Súd preto pristúpil k úprave styku v rozsahu, v akom prebiehal doteraz, avšak už bez asistencie úradu práce, sociálnych vecí a rodiny a teda aj v rozsahu ako ho navrhovala matka na pojednávaní dňa 24.06.2022, konkrétne raz týždenne v pondelok od 14.00 do 15.00 hod.. Aj zo správy z referátu psychologicko-poradenských služieb zo dňa 06.06.2022 vyplýva, že počas posledných konzultácií zaznamenali zmenu v správaní maloletej, ktorá na mnohé podnety matky nereaguje, čím nedochádza k eskalácii konfliktu medzi matkou a maloletou, minimalizujú sa stereotypné deštruktívne hádky, maloletá sa vyjadřila, že vďaka zadávaným písomným úlohám zameraných na osvojenie zručností konštruktívnej komunikácie, sú pre ňu stretávania s matkou menej emočne zaťažujúce a preto má súd za to, že styk za asistencie už nie je nevyhnutný.

10. K nariadeniu znaleckého dokazovania došlo nepochybne v záujme maloletej, ako aj v záujme oboch rodičov. Je preto dôvodné a spravodlivé, aby každý z rodičov zaplatil sumu zodpovedajúcej jednej polovici priznaného znalečného, t.j. 251,58 Eur (znalcovi bola priznaná celková odmena vo výške 503,16 Eur). Keďže ku dňu rozhodnutia o odmene znalca nebola zložená záloha na znalecké dokazovanie zo strany otca, tento je povinný zaplatiť sumu 251,58 Eur a matka, ktorá zložila preddavok vo výške 150,- Eur, je povinná zaplatiť sumu 101,58 Eur.

11. S poukazom na zistený skutočný stav pred súdom prvej inštancie, tiež vlastnú rozhodovaciu činnosť Krajského súdu v Prešove vo veci sp. zn. 24CoP/105/2022 v právnej veci rozvodu manželstva a úpravy výkonu rodičovských práv a povinností na čas po rozvode manželstva, odvolací súd je toho názoru, že je v možnostiach a schopnostiach matky prispievať na výživu maloletej sumou 140,- eur mesačne. K. X. je zrejme nadaným dieťaťom so záujmom o vzdelávania aj mimoškolské aktivity, ktoré sú spojené s nutnosťou vynakladania pravidelných výdavkov, vyčíslených na sumu zhruba 300,- eur mesačne. K tomu nie sú pripočítané výdavky, na ktorých by sa mala podieľať maloletá v súvislosti s chodom domácnosti či zabezpečovania jej potrieb využitím dopravného prostriedku. Všetky tieto výdavky maloletej hradí otec, ktorý jej súčasne poskytuje prevažujúcu osobnú starostlivosť, ktorá sa tiež v zmysle ust. § 62 ods. 4 Zákona o rodine započítava na plnenie vyživovacej povinnosti. V takom prípade je zřejmý nepomer v povinnostiach rodičov čo do zabezpečovania výživy dieťaťa, pritom príjmové pomery rodičov tento stav rozumne neodôvodňujú.

12. Podľa vykonaného dokazovania dosahuje matka priemerný príjem vo výške takmer 870,- eur mesačne. Zrejme sú jej výdavky na uspokojenie vlastných potrieb, nemožno však opomíňať zákonnú prioritu plnenia vyživovacej povinnosti pred ostatnými výdavkami povinného rodiča. Pri zistenej výške odôvodnených potrieb dieťaťa a príjmu povinného rodiča, správne súd prvej inštancie aplikoval vo veci materiál Ministerstva spravodlivosti Českej republiky z roku 2010. Tzv. tabuľkové výživné je totižto prostriedkom štandardizácie rozhodovacej činnosti súdov, vždy však len s odporúčacím charakterom. Jeho vytvorenie je vo svojej podstate analýzou rozhodovacej činnosti v obdobných skutkových okolnostiach, a jeho použiteľnosť v preskúmanom prípade umožňuje blízkosť právneho prostredia Českej republiky. Zákonná úprava pre aplikáciu tabuľkového výživného nie je dôvodná, keďže nemá záväzný charakter, zároveň nahrádza aktivitu, ktorú by inak musel vykonať odvolací súd, aby nastolil princíp právnej istoty a zabezpečil vo svojej rozhodovacej činnosti, že v skutkovo obdobných veciach nebude rozhodované rozdielne.

13. Súd prvej inštancie určil výživné pod spodnú hranicu percentuálneho podielu výživného, s čím sa odvolací súd tak celkom nestotožnil. Matka je síce nositeľom celkovo troch vyživovacích povinností, no odôvodnené potreby dieťaťa odôvodňujú vyššie výživné než v sume 120,- eur. V opačnom prípade sa ťarcha uspokojovania potrieb dieťaťa prenáša na rezidentného rodiča a zakladá sa tým značná nerovnováha pri plnení rodičovských povinností. S ohľadom teda na vek maloletej, ktorá je na hornej hranici vekovej skupiny, tiež s ohľadom na počet vyživovacích povinností matky, odvolací súd vzal do úvahy pomer týchto proti sebe stojacich okolností a pristúpil k mediánu percentuálneho podielu, teda výživné určil vo výške 17% z príjmu povinného rodiča, čím dospel k sume 140,- eur mesačne.

14. Vo výroku o úprave styku matky s maloletou pristúpil odvolací súd tiež k zmene, a to vzhľadom na vyjadrenia maloletej a odporúčania odborníkov, ktorí spolupracujú s rodinou. Je zřejmé, že vzťah matky s maloletou je konfliktný. V súčasnosti maloletá odmieta matku, pritom odvolací súd je toho názoru, že matka si tento stav v prevažnej miere zapríčinila sama vlastným konaním vo vzťahu k maloletej. Nevhodné správanie matky má odvolací súd objektivizované zo strany psychológov, ktorí boli účastní asistovaných stretnutí matky s maloletou, realizovaných na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny Stropkov. O pravdivosti týchto tvrdení nemá odvolací súd dôvod pochybovať. Z toho dôvodu nemožno brať na ťarchu maloletej, že odmieta styk s matkou a v že v súčasnosti nie je schopná osobného styku matky bez prítomnosti tretej osoby. Aj znalec N.. K. Z. v znaleckom posudku č. 8/2022 v záveru uviedol, že matka pri vzájomnej konfrontácii verbálne útočí na dcéru, obviňuje ju, snaží sa dcéru manipulovať a citovo ju vydierať. Podľa odporúčania znalca by mal byť styk matky s maloletou vykonávaný pod dohľadom psychologického referátu, s možnosťou vzájomnej dohody o zmene miesta styku či prítomnosti ďalších osôb.

15. Vo vzťahu k náhrade trov konania za podaný znalecký posudok odvolací súd uvádza, že odvolanie otca nepovažuje za dôvodné. V konaní bolo nevyhnutné sledovať najlepší záujem maloletého dieťaťa,

ktorý však vyžadoval znalecké skúmanie, poskytujúce vedecké znalosti, ktorými súd nedisponoval. Na vzniknutých trovách by sa mali podieľať obidvaja rodičia, pretože znalecký úkon nebol nariadený v prospech či neprospech ani jedného z nich, ale v záujme dieťaťa, aby súd pri svojom rozhodnutí čo najobjektívnejšie upravil výkon rodičovských práv a povinností. Bez ohľadu na závery znalca nemožno konštatovať úspech ani neúspech ani jedného z rodičov, len záujem dieťaťa.

16. O trovách konania rozhodol odvolací súd v zmysle ust. § 52 CMP v spojení s ust. § 58 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. V preskúmvanej veci odvolací súd súčasne nevzhliadol také okolnosti, ktoré by dôvodili priznať náhradu trov konania niektorému z účastníkov podľa § 55 CMP. podané návrhy účastníkov na náhradu trov konania nepovažuje odvolací súd za dôvodné. Prioritou konania bola úprava výkonu rodičovských práv a povinností, ktorá bola súdom učená aj na podklade odporúčaní odborníkov, ktorí prispeli k ochrane najlepšieho záujmu mal. dieťaťa. V konaní bolo posudzované správanie rodičov, ale nevyskytovali sa v ňom také prvky šikanózneho výkonu práva či zjavného zneužitia práva, ktoré by dôvodili priznať náhradu trov konania niektorému z rodičov.

17. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona číslo 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).